

אלזס לורן

(צרפתית: Alsace-Lorraine; גרמנית: אלזס לותריןגן, Alsace-Lothringen), מחוזות בצפון-מזרח צרפת, על הגבול עם גרמניה. סלע מחלוקת היסטורי בין גרמניה לצרפת. במאות ה-17-18 השתלטה צרפת על א"ל, ב-1871-1918 היו א"ל בשלטון גרמניה, ב-1918 שוחררו וחזרו לצרפת, אך ב-1940-1944 שוב היו בשלטון הגרמנים, עד לשחרורן בסתיו 1944.

יהודים נזכרים בא"ל למן המאה התשיעית, וב-1939 היה מספרם כ-20,000 נפש. הקהילה הגדולה והחשובה ביותר היתה סטרזבור (Strasbourg; גרמנית: שטרסבורג, Strassburg), ושנייה בחשיבותה היתה קהילת מץ (Metz). בעקבות ועידת מינכן בספטמבר 1938 התחוללו הפגנות אלימות ובהן הותקפו חנויות של יהודים בסטרזבור וביישובים אחרים בא"ל. תנועות נוער יהודיות בסטרזבור הקימו 'ועד תיאום' במאבקן עם האנטישמים. סוכנים גרמנים אנשי המפלגה הנאצית העבירו דרך סטרזבור חומר תעמולה אנטישמי, והוא הופץ בצרפת כולה. בסטרזבור ובמץ קמו ארגוני סעד יהודיים, והם קלטו פליטים יהודים ממרכז אירופה וממזרחה.

בפרוץ מלחמת-העולם השנייה בספטמבר 1939 פינו שלטונות צרפת את יישובי הגבול מתושביהם, ובכללם היהודים, שהיו כ-14,000. הם שוכנו במרכז מערב צרפת, באזורי הערים פואטייה (Poitiers), לימוז' (Limoges) ופריגה (Périgueux). עם מפלת צרפת ביוני 1940 נמלטו כ-5,000 יהודים תושבי א"ל לדרום צרפת, שלא היתה בשלטון כיבוש של הגרמנים. ביולי 1940 גירשו הגרמנים לדרום צרפת גם את 3,000 היהודים שנשארו בא"ל, ובכך היו א"ל ל'יודנריין'.

מנהל המכון האנטומי באוניברסיטת הרייך בשטרסבורג, פרופסור אוגוסט הירט, קיבל אישור מהינריך הימלר לאסוף גולגולות ושלדים של יהודים למחקר בתורת הגזע. ב-21 ביוני 1943 נשלחו מאושוויץ למחנה נצוילר-שטרטהוף שבאלזס 79 יהודים ו-30 יהודיות. כולם נרצחו בתא הגזים בנצוילר, וגוויותיהם נמסרו למעבדת פרופסור הירט (ראה גם מורשת אבות). רבים מיהודי א"ל הפזורים ברחבי צרפת היו פעילים בארגוני המחתרת היהודיים, כ-2,000 מיהודי א"ל נספו בשואה. אחרי המלחמה חזרו יהודים לא"ל וחידשו את קהילותיהם ומוסדותיהם.